

Målet med en ny vandløbslov er uændret!

”Vandaflledning og god økologisk tilstand”

Da Danmark i 1972 tilsluttede sig EF, blev vi samtidig pålagt at danske vandområder skulle opnå ”god økologisk tilstand”. Det betyder at den gældende vandløbslov fra 1983, både skal sikre vandaflledning og ”god økologisk tilstand”. Vandaflledningen skal sikre grundejere og samfundets udnyttelse af vandløbene til afdræning af det åbne lands produktionsjorder og afledning af rensningsanlæg og befæstede arealer. Den økologiske tilstand skal indeholde en bred vifte af flora og fauna fastsat af EU.

Via medlemskabet af EU blev kommunerne pålagt at bringe vandløbene i ”god økologisk tilstand”, hvilket resulterede i at ministeriet i 2007 udgav ”Notat til inspiration for vandløbsmyndighederne -Udarbejdelse af vandløbsregulativer”, senest fulgt op af publikationen ” VIRKEMIDLER TIL FORBEDRING AF DE FYSISKE FORHOLD I VANDLØB. Version 2 nr. 341. 2019.

Begge publikationer angiver overfor kommunerne hvordan/hvilke virkemidler, der kan forbedre forholdene for insekter, fisk, planter og alger i vandløbene, men da flere af disse virkemidler samtidigt har en negativ indflydelse på vandaflledningen, tilsidesætter/bryder kommunerne vandløbslovens påbud der i §27 fastslår at skikkelse og vandføringsevnen ikke må ændres.

” Lovens § 27 fastsætter, at vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres, hvilket for offentlige vandløbs vedkommende vil sige den regulativmæssige skikkelse eller vandføringsevne. Bestemmelsen skal ifølge lovens forarbejder ses i sammenhæng med § 1. Det vil sige, at vedligeholdelsen skal sikre både, at vandløbet kan benyttes til afledning af vand, og at vedligeholdelsen skal udføres, således at vandløbskvaliteten svarer til den natur- og miljømæssige målsætning for vandløbet.”

Her fremhæves, at vandkvaliteten svarer til den natur- og miljømæssige målsætning for vandløbet. Målsætningen for vandløbene er fastsat af ministeriet således at alle ”naturlige vandløb” af kommunerne skal bringes op i ”god økologisk tilstand”. Senest er antallet af ”naturlige” vandløb politisk øget med 500 km, som den tidligere regering fjernede fra VP2 på grund af blødbund og stærk modificering.

Hvis det skal lykkes i VP 3 i løbet af perioden 2021-2027 at bringe vandløb i såvel ”god økologisk tilstand ” og at imødegå voldsomme tabsgivende oversvømmelser på grund af den pågående klimaændring, er der en række forudsætninger der politisk skal tages stilling til:

- Målet for vandløb om at opnå ”god økologisk tilstand”, skal være realistisk, såvel geografisk, naturmæssigt, klimamæssigt, økonomisk og tidsmæssigt og det må kræves at målet skal kunne gennemføres og kontrolleres. Geografisk er hældning og jordbundsforhold sjældent til stede i hele vandløbet. Naturmæssigt vil vandløbene ikke være homogene i forløbet, og ikke kunne leve op til de pålagte krav i hele strækningen. Klimamæssigt varierer nedbør og fordampning i vækstperioder med stadigt større udsving, hvilket f.eks. i 2018 bevirkede at 60-80% af de små og mellemstore vandløb udtørrede i længere perioder med omfattende faunadød til følge. Samfundsmæssigt bør det erkendes, at der ikke er råd til at løfte alle ”naturlige ” vandløb op i ”god økologisk tilstand. Desuden vil perioden 2021-2027 være for kort til at opnå dette. Konklusionen må være at ministeriet pålægger vandrådene at gennemføre en prioritering af, hvilke vandløb, der kan meldes til EU, og som i perioden 2021-2027 både økonomisk set og realistisk set kan bringes op i ”god økologisk tilstand”.
- I perioden fra 1980 har kommunerne selv udpeget §3 områder, specielt langs vandløb, og derved pålagt begrænsninger af hvilke fysiske ændringer der kan gennemføres. Ligeledes er der i perioden gennemført udpegninger til reservater, habitater og Natura 2000 områder, hvor der er indført restriktioner, der vanskeliggør at foretage fysiske ændringer af de eksisterende vandløb. I forbindelse med en opdatering af Vandløbsloven skal det sikres, at såvel vandafledning som ønsket naturtilstand kan gennemføres. Ministeriet må derfor sikre mulighed for at gennemføre en lovlig tilpasning af vandløbenes skikkelse, drift og vedligeholdelse grundet klimaændringer, samt ”god økologisk tilstand”
- Den nugældende vandløbslov pålægger kommunerne selv at fastsætte omfanget af vandløbets vandafledning og lovliggøre dem via vandløbsregulativerne. Dette har betydet at flertallet af kommunerne ikke lever op til §27, der pålægger kommunerne
- At gennemføre foranstaltninger der forbedrer vandafledningen. Ministeriets vejledninger fra såvel 2007 og 2019 vedrørende virkemidler til opnåelse af ”god økologisk tilstand” har bevirket reduceret grødeskæring, ændring af strømmende bredder, hævning af vandløbsbund m.fl., uden at kommunen har sikret sig, at vandafledningen blev fastholdt. Det er derfor kommunerne har svigtet Vandløbslovens pålæg i §27 om at fastholde vandafledningen.

Konklusionen må være at ministeriet pålægger kommunerne at sikre tilstrækkelig vandafledning til at imødegå tabsgivende oversvømmelser af 10. årige nedbørshændelser.

- Danske Vandløbs seneste 8 års erfaringer fra vandråds arbejdet, samt ålavenes løbende forhandlinger med kommunerne har vist, at mange vandløbsregulativer ikke følger den gældende vandløbslov fra 1983. Der er eksempler på, at vandløb er angivet som naturvandløb eller andre ikke lovlige regulativtyper. Ligeledes er mange regulativer ikke opdateret forskriftsmæssigt. Dette har bevirket at bredejerne har troet, at et vandløbsregulativ var lovligt, grund-og bredejere har derfor afstået fra at klage eller føre retssag med kommunen på grund af oversvømmelsestab m.m. Danske Vandløb opfordrer til ensartede regler for vandløbsregulativer.

Afslutningsvis skal det fremføres at de pågående klimaforandringer kræver klimahandlinger, ministeriet må i fremtiden vise lederskab med hensyn til sætte realistiske krav til såvel borgere som til kommunerne og forsyningsselskaber.

Er der klare krav beskrevet i lovgrundlaget for vandløbene, er der grobund for et fremtidigt konstruktivt samarbejde mellem såvel grupper, der ønsker natur og diversitet med de grupper, der ønsker god afledning af overskudsvand for sikring af samfundsværdier.

Ca. 60% af det danske areal er drænet. Optimal vandafledning via vandløbene sikrer, at afgrødernes vækst ikke stoppes på grund af, at rødderne drukner, vækststandsninger, der bevirker at tildelte næringsstoffer ikke indlejres i de høstede afgrøder. Det danske drænsystem som er etableret helt tilbage til 1860'erne, repræsenterer en national investering på 26 milliarder kroner, en investering, der sikrer dansk landbrugs rentabilitet og at de tildelte planteneringstoffer fastholdes i de høstede afgrøder, og ikke udvaskes til forurening af vore kystfarvande.